

P9_TA(2023)0408

Minskande av ojämlikheten och främjande av social inkludering i kristider för barn och deras familjer

Europaparlamentets resolution av den 21 november 2023 om minskande av ojämlikheten och främjande av social inkludering i kristider för barn och deras familjer (2023/2066(INI))

(C/2024/4211)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artiklarna 14, 24, 32 och 33,
- med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och dess handlingsplan ⁽¹⁾ med dess överordnade mål för 2030 och EU:s sociala resultattavla,
- med beaktande av Portoförklaringen av den 8 maj 2021 och de förnyade åtagandena vid det sociala forumet i Porto 2023,
- med beaktande av målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 för hållbar utveckling, som antogs i New York i september 2015,
- med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter, som antogs i New York den 20 november 1989,
- med beaktande av FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som antogs i New York den 16 december 1966,
- med beaktande av den europeiska sociala stadgan, som antogs i Turin 1961,
- med beaktande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som antogs i New York den 13 december 2006,
- med beaktande av FN:s resolution av den 18 december 2019 om barnets rättigheter,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare ⁽²⁾,
- med beaktande av kommissionens rekommendation 2013/112/EU av den 20 februari 2013 *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid* ⁽³⁾,
- med beaktande av rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet ⁽⁴⁾,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 7 september 2022 om en europeisk strategi för vård och omsorg (COM(2022)0440), rådets rekommendation av den 8 december 2022 om förskoleverksamhet och barnomsorg: Barcelonamålen för 2030 ⁽⁵⁾ och rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet ⁽⁶⁾,
- med beaktande av rapporten från Unicefs forskningscentrum (2014) *Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries*,
- med beaktande av sin resolution av den 24 november 2015 om att minska ojämlikhet, med särskilt fokus på barnfattigdom ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ COM(2021)0102.

⁽²⁾ EUT L 188, 12.7.2019, s. 79.

⁽³⁾ EUT L 59, 2.3.2013, s. 5.

⁽⁴⁾ EUT C 189, 5.6.2019, s. 4.

⁽⁵⁾ EUT C 484, 20.12.2022, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT C 476, 15.12.2022, s. 1.

⁽⁷⁾ EUT C 366, 27.10.2017, s. 19.

- med beaktande av sin resolution av den 21 januari 2021 om tillgången till anständig och rimligt prissatt bostad för alla ⁽⁸⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 29 april 2021 om den europeiska barngarantin ⁽⁹⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 7 april 2022 om EU:s skydd av barn och ungdomar som flyr på grund av kriget i Ukraina ⁽¹⁰⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 5 juli 2022 om gemensamma europeiska åtgärder för omsorg ⁽¹¹⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 5 oktober 2022 om EU:s svar på ökningen av energipriserna i Europa ⁽¹²⁾,
- med beaktande av Eurydice-rapporten (2019) *Key data on early child education and care in Europe*,
- med beaktande av Unicefs rapport (2020) *Innocenti Report Card 16 – Worlds of Influence – Understanding what shapes child well-being in rich countries*,
- med beaktande av Unicefs årsrapport (2021) *Protecting child rights in a time of crises*,
- med beaktande av Unicefs årsrapport (2021) *Where do rich countries stand on childcare?*,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 mars 2021 *EU:s strategi för barnets rättigheter* (COM(2021)0142),
- med beaktande av kommissionens slutrapport från mars 2020 *Feasibility Study for a Child Guarantee*,
- med beaktande av rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti ⁽¹³⁾,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 7 juni 2023 om en övergripande strategi för psykisk hälsa (COM(2023)0298),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 5 mars 2020 *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025* (COM(2020)0152),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 7 oktober 2020 *En jämlikhetsunion: EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande* (COM(2020)0620),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 3 mars 2021 *En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030* (COM(2021)0101),
- med beaktande av rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering ⁽¹⁴⁾,
- med beaktande av Eurochild-rapporten (2022) *(In)visible children – Eurochild 2022 report on children in need across Europe*,
- med beaktande av Rädda Barnens rapport (2023) *Guaranteeing Children's Future – How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do*,
- med beaktande av den gemensamma rapporten från Internationella arbetsorganisationen (ILO) och Unicef (2021) *Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward*,

⁽⁸⁾ EUT C 456, 10.11.2021, s. 145.

⁽⁹⁾ EUT C 506, 15.12.2021, s. 94.

⁽¹⁰⁾ EUT C 434, 15.11.2022, s. 50.

⁽¹¹⁾ EUT C 47, 7.2.2023, s. 30.

⁽¹²⁾ EUT C 132, 14.4.2023, s. 65.

⁽¹³⁾ EUT L 223, 22.6.2021, s. 14.

⁽¹⁴⁾ EUT C 41, 3.2.2023, s. 1.

- med beaktande av ILO:s och Unicefs rapport (2023) *More than a billion reasons: The urgent need to build universal social protection for children*,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 11 maj 2022 *Ett digitalt decennium för barn och ungdomar: den nya europeiska strategin för ett bättre internet för barn* (COM(2022)0212),
- med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,
- med beaktande av yttrandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor (A9-0360/2023), och av följande skäl:
 - A. Kvaliteten på de miljöer där barn föds och deras levnadsförhållanden har en betydande inverkan på barnens livskvalitet, deras lika möjligheter att växa upp på ett hälsosamt sätt och deras allmänna utveckling och möjligheter att förverkliga sin potential. Enligt Unicefs Första tusen dagarna-kampanj utvecklas barnets hjärna enormt mycket under de första levnadsåren, och utgör en unik möjlighet för barnets fysiska, psykiska, kognitiva, sociala och känslomässiga utveckling. Varje barn är unikt och bör behandlas med respekt för barnets särdrag, utvecklingstakt, intresseområden och behov. Barnets bästa bör vara den vägledande principen för alla åtgärder som påverkar barn, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter.
 - B. Utsatthet för övergrepp och bristande omsorg påverkar barnets utveckling negativt. Ojämligheter som etableras i mycket tidig ålder påverkar barns möjligheter, välbefinnande och hälsa negativt. Dessa ojämlikheter kan få livslånga återverkningar i barnens vuxenliv och kan hindra dem från att förverkliga sin fulla potential. Att förebygga ojämlikhet är den bästa politiken för att minska ojämlikheten på lång sikt.
 - C. Brist på lättillgängliga barnorienterade tjänster av hög kvalitet och stöd till familjerna ökar risken för barnfattigdom och socialt utanförskap. Familjerna upplever flera sammanhängande utmaningar som ingen enskild tjänst eller organisation kan lösa, vilket kräver kontinuitet i tjänsterna och god samordning mellan tjänsterna för att förbereda och underlätta de omställningar som barnen ställs inför.
 - D. Under 2022 löpte mer än 19,995 miljoner barn (24,7 % eller vart fjärde barn) risk för fattigdom och socialt utanförskap i EU. Trots vissa skillnader är ingen medlemsstat fri från barnfattigdom och socialt utanförskap. I vissa medlemsstater överstiger denna risk 30 %. De senaste siffrorna visar att denna indikator har ökat under de senaste fyra åren. Så sent som 2022 såg välgörenhetsorganisationer en ökning av antalet ansökningar om stöd från sociala tjänster ⁽¹⁵⁾.
 - E. Under 2022 var procentandelen barn (under 18 år) i EU som löper risk att drabbas av fattigdom eller socialt utanförskap högre än procentandelen för vuxna, som uppgår till 21,6 %. I 18 av de 27 EU-medlemsstaterna löpte barn högre risk för fattigdom eller socialt utanförskap än vuxna under 2022. Över en femtedel (22,4 %) av dem som inom EU bodde i hushåll med underhållsberättigade barn riskerade fattigdom eller socialt utanförskap under 2022. Under 2022 löpte 61,9 % av barn med föräldrar med en låg utbildningsnivå risk för fattigdom och socialt utanförskap, jämfört med 10,2 % av barn med föräldrar med en hög utbildningsnivå ⁽¹⁶⁾.
 - F. Barnfattigdom är en flerdimensionell företeelse som har sin grund i hushållens fattigdom. Detta innebär att låginkomstfamiljer, lågutbildade familjer, familjer med ensamstående föräldrar – mest kvinnor och deras barn – stora missgynnade familjer, familjer som bor i missgynnade regioner, familjer med olika etnisk bakgrund och familjer med barn eller föräldrar med funktionsnedsättning löper större risk för fattigdom och socialt utanförskap och för att fattigdomen går i arv i flera generationer. Omfördelningen av välstånd (genom löner och sociala transfereringar) har en avgörande inverkan på den sociala ojämlikheten, risken för fattigdom och socialt utanförskap och följaktligen på risken för barnfattigdom. För att hantera problemet med barnfattigdom krävs flerdimensionella insatser för att inte ojämlikheter ska förstärka varandra, med allmänna och riktade åtgärder i kombination. Dessa inbegriper med nödvändighet skapandet av arbetstillfällen och bör säkerställa stabil sysselsättning av god kvalitet samt garanterade och stärkta sociala rättigheter, åtgärder mot diskriminering och förmåner för familjer och barn. Nationella barnbidrag är en viktig åtgärd för att hjälpa behövande familjer och säkerställa allmän tillgång till offentliga tjänster av god kvalitet till ett överkomligt pris.

⁽¹⁵⁾ Eurodiaconia och Caritas Europa, Survey on energy poverty/cost of living crisis, 2022.

⁽¹⁶⁾ Eurostat, 1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion, 28 oktober 2021.

- G. 2022 bodde 16,8 % av EU:s invånare trångt och 9,3 % av invånarna kunde inte hålla sitt hem tillräckligt varmt. 8,3 % av EU:s invånare lade ned 40 % eller mer av sin disponibla hushållsinkomst på boende.
- H. År 2022 kunde 56 % av dem som bodde i hushåll med en ensamstående vuxen och underhållsberättigade barn i EU inte betala oväntade ekonomiska utgifter. Familjer med en ensamstående förälder, särskilt familjer med ensamstående mödrar, löpte 2020 större risk för fattigdom och socialt utanförskap (42,1 % jämfört med 29,6 % i familjer med två vuxna och tre eller fler barn⁽¹⁷⁾). Detta hänger samman med feminiseringen av fattigdomen, kvinnors överrepresentation i otrygga och dåligt betalda arbeten och deltidsarbeten, deras alltför tunga omsorgsansvar och löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor utan barn är 1 %. Andelen för dem som har ett barn under sex år är 21 % och stiger till 37 % för dem som har tre barn⁽¹⁸⁾.
- I. Barn som växer upp i fattigdom eller socialt utanförskap har svårare att lyckas i skolan, hålla sig friska och nå sin fulla potential senare i livet. Sociala investeringar under barns tidiga år ger betydande samhällsekonomisk avkastning, bidrar till att bryta cirkeln med fattigdom som går i arv och bör därför inte betraktas som en kostnad. De ekonomiska konsekvenserna av barnfattigdom och socioekonomiska nackdelar samt deras återverkningar på förvärvsarbete vuxna uppskattas till 3,4 % av EU-ländernas bruttonationalprodukt varje år.
- J. Fattigdom och socialt utanförskap har att göra med migrations- eller minoritetsstatus eller funktionsnedsättning hos barn och deras föräldrar. Migrantbarn är överrepresenterade i den grupp som löper risk för fattigdom. Statslösa barn som saknar nationalitet eller identitetshandlingar har svårt att få tillgång till några av de mest grundläggande rättigheterna, såsom födelseregistrering, utbildning, hälso- och sjukvård och social trygghet och bostad, och löper större risk att utsättas för övergrepp och utnyttjande. Till följd av den ryska invasionen flydde i april 2023 nästan fyra miljoner tredjelandsmedborgare från Ukraina till en EU-medlemsstat.
- K. Nästan 83 % av de romska⁽¹⁹⁾ barnen i EU lever i hushåll som löper risk för fattigdom. Vart femte romskt barn bodde i ett hushåll utan kranvatten 2021. Andelen romska barn som lider av allvarlig materiell fattigdom överstiger kraftigt andelen utsatta barn i befolkningen i stort. Under 2022 hade sex av tio romska barn inte tillgång till förskoleverksamhet av god kvalitet, och fyra av tio romska familjer med barn under sex år fick inte någon form av subvention eller liknande stöd.
- L. Effekterna av covid-19-pandemin, de stigande levnadskostnaderna och kriget i Ukraina har förvärrat den ekonomiska och sociala sårbarheten hos barn och deras familjer, särskilt de låg- och medelinkomsthushåll som har drabbats hårdast av pandemin och tidigare kriser. Den nuvarande globala sociala och ekonomiska volatiliteten samt de risker som klimatförändringarna medför ökar risken för nya kriser. Konjunkturutjämnande insatser under den senaste tidens kriser har visat sig vara effektivare när det gäller att bekämpa fattigdom och socialt utanförskap än de finanspolitiska konsolideringsåtgärder som bygger på åtstramningar och utgiftsnedskärningar och som förespråkades under krisen 2008–2013.
- M. Covid-19-pandemin har förvärrat de svårigheter som drabbar barn, på grund av störningar i vardagslivet och sociala kontakter, stängda skolor, minskad kapacitet att erbjuda skydd mot våld i hemmet, övergrepp och bristande omsorg under nedstängning och störningar i grundläggande sociala tjänster. Dessa svårigheter påverkade fler barn i utsatta situationer som inte hade utrustning, internettäckning eller ens elektricitet för nätundervisning och som kan ha gått miste om sin enda dagliga varma måltid eller tillgång till uppvärmning.

⁽¹⁷⁾ Eurostat, 1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion, 28 oktober 2021.

⁽¹⁸⁾ Eurofound, *Living and Working Conditions in Europe 2021*, s. 73.

⁽¹⁹⁾ I enlighet med EU:s strategiska ram för romer 2020–2030 används termen romer här som samlingsbegrepp för en lång rad olika folk av romskt ursprung, såsom romer, sinter, kalé, romanichal och boyash/rudari. Det omfattar även grupper såsom ashkali, egyptier, yenish, dom, lom, rom och abdal, men också resandegrupper, inklusive etniska resande, eller dem som förs in under det administrativa begreppet Gens du voyage, liksom personer som identifierar sig själva som zigenare, utan att dessa gruppers särdrag förnekas. Denna definition bör beaktas i hela betänkandet.

- N. Syftet med handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som antogs 2021, är att minska antalet barn som riskerar fattigdom och socialt utanförskap med minst 5 miljoner fram till 2030. Medlemsstaterna har antagit nationella mål för att minska fattigdom. Även om detta mål skulle uppnås skulle omkring 15 miljoner barn i EU fortfarande löpa risk för fattigdom och socialt utanförskap vid det laget. Utan adekvata åtgärder förväntas detta antal öka ytterligare i och med uppkomsten av nya komplexa och sammanflätade sociala kriser.
- O. Att utrota barnfattigdomen är ett oundgängligt steg i byggandet av ett rättvist, jämlikt och socialt Europa för nuvarande och kommande generationer. Socioekonomisk status får aldrig vara ett hinder för barns tillgång till grundläggande tjänster. Det behövs ökat stöd för att säkerställa att barn och familjer har tillgång till grundläggande tjänster.
- P. EU-finansiering möjliggör investeringar på nationell nivå för att bekämpa barnfattigdom och främja social delaktighet. Andra källor utöver Europeiska socialfonden+ kan användas direkt eller indirekt för att finansiera program som påverkar barns och deras familjers liv på alla möjliga sätt.
- Q. Alla barn, föräldrar, familjer och omsorgsgivare bör skyddas från diskriminering, såsom diskriminering på grund av kön, språk, sexuell identitet och/eller könsidentitet, religion eller övertygelse, politisk eller ideologisk åskådning, nationalitet, ras, etniskt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, socioekonomisk situation, funktionsnedsättning och andra särskilda behov, ålder eller annan status.
- R. Familjerna blir alltmer diversifierade. Underhåll till barn och familjepolitik återspeglar inte alltid och är inte tillräckligt anpassad till familjernas olika sammansättning och boendeformer (t.ex. familjer med ogifta föräldrar, barn till separerade föräldrar som bor i två hushåll eller barn som bor i en blandad storfamilj, fosterfamiljer och regnbågsfamiljer), vilket är till nackdel för familjernas levnadsstandard, tillgång till sociala skyddsprogram och förmåner samt deras motståndskraft mot kriser. EU och medlemsstaterna måste säkerställa rättsligt, ekonomiskt och socialt skydd för familjer.
- S. Den 14 juni 2021 antog rådet sin rekommendation om en europeisk barngaranti för att säkerställa att behövande barn har tillgång till grundläggande tjänster såsom kostnadsfri barnomsorg och förskoleverksamhet, kostnadsfri utbildning (inklusive annan verksamhet på skolan och minst en hälsosam måltid per skoldag), kostnadsfri hälso- och sjukvård, hälsosam kost och lämpliga bostäder. Barngarantin utgör en möjlighet att minska fattigdom och ojämlikhet och främja social inkludering av barn. Den europeiska barngarantin fastställer att barn i utsatta situationer bör prioriteras⁽²⁰⁾. Alla medlemsstater ska, för att visa sitt engagemang för en integrerad politik som syftar till att bryta den onda cirkeln av fattigdom, avsätta en lämplig andel av sina ESF+- medel för genomförandet av de nationella planerna för barngarantin. I oktober 2023 hade tre medlemsstater ännu inte lämnat in sin nationella handlingsplan.
- T. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, som alla medlemsstater har undertecknat, måste alla barn ges rätt till utbildning, hälso- och sjukvård, boende och skydd, delaktighet i de beslut som berör dem, fritid, en balanserad kost samt omsorg i familjemiljö.
- U. Rådet antog rekommendationen om översyn av Barcelonamålen om förskoleverksamhet och barnomsorg som innehåller ett förslag om att införa en lagstadgad rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg.

⁽²⁰⁾ Användningen av uttrycket "barn i utsatta situationer" eller "barn från missgynnade miljöer/hushåll" i denna rapport avser definitionen i barngarantin, som omfattar följande grupper: Hemlösa barn eller barn som lever i bostäder med allvarliga brister. Barn med funktionsnedsättning. Barn med psykisk ohälsa. Barn med invandrarbakgrund eller med ursprung i etniska minoriteter (särskilt romer). Barn i alternativt omvårdnad, särskilt institutionsvård. Barn i otrygga familjesituationer. I denna rapport omfattar denna definition även hbtqi-barn.

- V. Under 2022 hade endast 35,7 % ⁽²¹⁾ av barn under tre år inom EU tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg. Procentandelen för barn mellan tre år och lägsta obligatoriska ålder för att påbörja grundskola är 88 %. Endast sju EU-medlemsstater garanterar en plats i förskoleverksamhet och barnomsorg för varje barn från sex månaders ålder. Flera medlemsstater garanterar en finansierad plats i barnomsorgssystemet först från och med tre års ålder. Möjligheten till kostnadsfri förskoleverksamhet ökar avsevärt från och med tre års ålder och denna trend fortsätter vid varje levnadsår, och tillämpas i så gott som hela EU det år innan obligatorisk skolutbildning börjar ⁽²²⁾. Majoriteten av familjer i Europa måste betala terminsavgifter för att få tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg för barn under tre år. Bristen på tillgång till dessa tjänster – ofta på grund av samspelet mellan begränsad tillgång och höga och dolda kostnader och egenavgifter – påverkar familjer med missgynnad socioekonomisk bakgrund, familjer med ensamstående föräldrar och familjer från mindre utvecklade regioner och territorier, vilket ökar risken för barns tidiga sociala utanförskap. Även i länder där den genomsnittliga tillgången till förskoleverksamhet och barnomsorg är hög hindras barn i riskzonen för fattigdom och socialt utanförskap från att delta på grund av bristen på barnomsorg.
- W. Förskoleverksamhet och barnomsorg har en avgörande inverkan på barns hälsa och kognitiva, sociala och känslomässiga utveckling. Förvärvsarbetande föräldrar som inte har tillgång till barnomsorg tvingas ofta lämna barn i informell vård, även i ocertifierade nätverk för barnomsorg. Inkluderande förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet säkerställer lika utbildningsmöjligheter för dessa barn och främjar föräldrars, särskilt mödrars, integration på arbetsmarknaden. Inkluderande utbildningsmöjligheter tillgodoser många olika elever genom att stärka delaktighet i fråga om lärande, kulturell växelverkan och gemenskapsvärden. Sådana tjänster måste ha tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser för att identifiera och stödja barn med särskilda svårigheter.
- X. I de flesta länder är det huvudsakligen familjerna som står för utbildningskostnaderna, framför allt för skolmaterial och transporter, och detta är en av de främsta anledningarna till skolavhopp. Den genomsnittliga andelen skolavhopp i EU ligger på 10 % ⁽²³⁾ men är högre inom särskilda grupper som romska barn och barn med funktionsnedsättning.
- Y. Under 2021 hade 3,6 % av barnen i EU under 16 år icke tillgodosedda medicinska behov och 4,4 % av barnen uppgav att de hade en funktionsnedsättning ⁽²⁴⁾. Även i länder med lagstadgad rätt till hälso- och sjukvård kvarstår ojämlikheter och många familjer har inte tillgång till eller tillgång i tid till adekvat hälso- och sjukvård och har ytterst begränsad tillgång till grundläggande tjänster såsom besök hos husläkare och sjuksköterskor, tjänster för psykisk hälsa och psykosocialt stöd eller tandvård, särskilt på grund av otillräckliga offentliga tjänster. Barn som föds in i fattigdom och socialt utanförskap löper större risk att få fler hälsoproblem. Skillnaderna i EU mellan stad och landsbygd och mellan mer utvecklade och mindre utvecklade regioner när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet ökar ⁽²⁵⁾.
- Z. Sexuell hälsa är grundläggande för den allmänna hälsan och välbefinnandet hos individer, par och familjer. Vissa medlemsstater försöker ytterligare begränsa tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter genom mycket restriktiva lagar som äventyrar kvinnors hälsa under graviditet och förlossning samt barns hälsa.
- AA. Vaccination är det främsta hjälpmedlet för att förebygga allvarliga, smittsamma och ibland dödliga sjukdomar. Vaccinationsgraden mot mässling – en indikator på allmänna vaccinationsprogram för barn – har minskat i 14 av 35 OECD-länder ⁽²⁶⁾.

⁽²¹⁾ Eurostat, Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group – EU-SILC survey, 29.9.2023. Uppgifterna motsvarar summan av andelen barn under tre år som har formell barnomsorg under 1–29 timmar per vecka + de som har formell barnomsorg över 30 timmar per vecka.

⁽²²⁾ Europeiska kommissionen, Eurydice Brief, Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe, 2019.

⁽²³⁾ Eurostat, Early leavers from education and training, 2023.

⁽²⁴⁾ Eurostat, 2023, Health statistics – children.

⁽²⁵⁾ Eurostat, 2022, Urban-rural Europe – Quality of life in rural areas, OECD iLibrary, Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change – Chapter 4. Delivering quality health services in rural communities, 5.3.2021.

⁽²⁶⁾ Unicef, 2020, *Innocenti Report Card 16. Words of Influence – Understanding What Shapes Child Well-being in Rich Countries*, s. 4.

AB. Det är viktigt att barn mår bra psykiskt, eftersom det ger dem möjlighet att nå utvecklingsmål, lära sig att hantera problem och utveckla sociala och känslomässiga färdigheter. Negativa upplevelser under barndomen, diskriminering, otillräcklig tillgång till tjänster och instabila miljöer är några av de främsta orsakerna till att psykisk ohälsa utvecklas under den tidiga barndomen. Omfattande kriser som covid-19-pandemin äventyrar den psykiska hälsan och välbefinnandet för hela generationer av barn. Förekomsten av psykisk ohälsa är tre gånger högre bland barn från låginkomstfamiljer ⁽²⁷⁾.

AC. Världshälsoorganisationen (WHO) betonar att amning är ett av de effektivaste sätten att säkerställa barns långsiktiga hälsa och överlevnad och rekommenderar att spädbarn ska ges endast bröstmjolk under sina första sex månader i livet. Globalt sett ammas dock endast två av fem spädbarn ⁽²⁸⁾.

AD. Barn med funktionsnedsättning och barn till föräldrar med funktionsnedsättning utsätts fortfarande för flera former av diskriminering och för att deras rättigheter inte tillgodoses genom ihållande hinder på alla livets områden, såsom otillräcklig tillgång till barnomsorg, kost som passar deras behov och möjligheter att delta i inkluderande utbildningsverksamhet, bristande integration i vanliga skolor, tillgång till hälso- och sjukvård och utrymmen som inte i tillräcklig utsträckning tillgodoser deras rörlighetsbehov och känslomässiga behov. Dessa hinder och bristen på tillgängliga vård- och stödtjänster av god kvalitet för personer med funktionsnedsättning och andra personer i behov av vård och stöd är särskilt påtagliga i kristider, vilket leder till ytterligare bördor för särskilt informella anhängivårdare, varav de flesta är kvinnor.

AE. Fattigdom är en viktig riskfaktor för att hamna i alternativ omvårdnad eftersom det ökar barnens och deras familjers sårbarhet och kan leda till en situation där föräldrarna inte längre kan ta hand om barnen på ett adekvat sätt. Uppskattningsvis bor 345 000 barn i EU fortfarande på institutioner ⁽²⁹⁾ och 758 018 barn fick alternativ omvårdnad 2021 ⁽³⁰⁾. Åtgärder för att skydda barn, inbegripet avinstitutionalisering, är också väsentliga för att barn ska kunna åtnjuta sina rättigheter och nå sin fulla potential. Institutionerna behöver kvalificerad personal för att säkerställa kvalificerade utbildningsmöjligheter och förhindra övergrepp och utnyttjande av barn.

AF. Alla barn har rätt att skyddas mot övergrepp, våld och vanvård. Forskning visar att risken för övergrepp, våld och vanvård ökar när familjer är ekonomiskt pressade och saknar adekvata sociala tjänster.

AG. I Europa är vart femte barn offer för någon form av övergrepp eller sexuellt våld, och de flesta övergrepp sker i inom familjer eller omsorgsrelaterade institutioner. Barn utgör omkring en fjärdedel av offren för människohandel i EU, varav de flesta är flickor som förs bort för sexuellt utnyttjande ⁽³¹⁾.

AH. Våld och mobbning är ett allvarligt problem som skadar relationer bland barn, framför allt i skolor, och som påverkar barns och ungdomars psykiska hälsa negativt, och 23 % av eleverna har rapporterat att de utsatts för trakasserier i skolan minst en gång i månaden ⁽³²⁾.

⁽²⁷⁾ Rädda Barnen Europa, 2023, *Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do*.

⁽²⁸⁾ Unicef, 2020, *Breastfeeding practices worldwide*.

⁽²⁹⁾ Lerch, V och Severinsson, A.N., 2019, *Feasibility Study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children in Alternative Care*.

⁽³⁰⁾ Unicef och Eurochild, november 2021, *Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union*.

⁽³¹⁾ Europeiska kommissionen (2021), *EU:s strategi för barnets rättigheter*, 24 mars 2021.

⁽³²⁾ OECD, *Pisa 2018 Results: What School Life Means for Students' Lives*, i genomsnitt i OECD-länderna.

- AI. Riskerna med genomgripande digital teknik för barns och deras familjers hälsa och välbefinnande bör inte underskattas. Barn har rätt att skyddas från kommersiella aktörers marknadsförings- och reklammetoder, även på digitala platser. Utformningen av nuvarande produkter och tjänster på nätet utsätter barn från tidig ålder för beroendeframkallande innehåll på nätet. Barn saknar de grundläggande färdigheter och kunskaper som krävs för att konsumera information på ett säkert och tillförlitligt sätt. Detta får konsekvenser för barns psykiska hälsa, inbegripet sömnbrist, oro, depression, bristande uppmärksamhet och, i slutändan, hjärnans utveckling på lång sikt. Ökad internetanvändning kan innebära att barn löper större risk för kränkningar online, t.ex. sexuellt utnyttjande, nätstalkning och nätmobbning. En tredjedel av flickor och 20 % av pojkar har upplevt störande innehåll en gång per månad under det senaste året. 15 % av hbtqi+-uppgiftslämnarna i åldern 15–17 har upplevt trakasserier online på grund av sexuell läggning eller kön ⁽³³⁾.
- AJ. Endast vart fjärde barn anser att deras rättigheter respekteras i samhället överlag ⁽³⁴⁾. Barn har svårt att få tillgång till rättlig prövning, eftersom de rättsliga förfarandenas struktur inte är anpassad till deras behov.
- AK. I Europa utsätts 3,6 miljoner barn för barnarbete ⁽³⁵⁾, främst inom jordbruk och byggverksamhet. Det är mycket viktigt att vidta åtgärder för att utrota barnarbete i Europeiska unionen och förhindra att nya fall av barnarbete uppstår, särskilt i samband med kriser.
- AL. Miljöproblem såsom föroreningar, förorenad mark och otjänligt dricksvatten utgör ett hot mot alla barns hälsa, med oproportionerliga konsekvenser för dem som lever i fattigdom och i utsatta situationer. Rätten till en trygg, säker och ren miljö för barn och rätten till en framtid fri från miljöföroreningar och skydd mot klimatförändringarnas negativa effekter kan främjas genom ett bättre, barnorienterat genomförande i medlemsstaterna av det nuvarande miljöregelverket.
- AM. Lek är det naturliga och mest effektiva sättet för barn att lära känna sig själva, sin sociala och naturliga miljö och att uttrycka sig på ett symboliskt sätt. Detta utgör en viktig grund för deras kognitiva och känslomässiga utveckling, funktionella autonomi, livsstilsvanor, interaktion med andra och konflikthantering. Att barn deltar i samhället, kulturliv, rekreation, fritid och idrott bidrar direkt till deras välbefinnande och hjälper dem att utvecklas.
- AN. Ekonomiska begränsningar hindrar barn från missgynnade familjer från att delta i icke-formell utbildning och fritidsaktiviteter, vilket förstärker social ojämlikhet i tidiga år.

Investeringar i minskad ojämlikhet

1. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att avsevärt öka och säkerställa hållbara och tillräckliga offentliga investeringar i politik som har en direkt och indirekt inverkan på barns liv genom att garantera allmänna, inkluderande och överkomliga offentliga tjänster av hög kvalitet, såsom omsorg, förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård, sociala tjänster, vatten och sanitet, samt allmän tillgång till anständiga bostäder, energi, transport, livsmedel, kultur och fritidsaktiviteter samt enkel och kostnadsfri tillgång till grönområden, kompletterat med effektiva riktade lösningar, särskilt för de mest utsatta.

2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att på alla nivåer stärka mekanismerna för att säkerställa ett meningsfullt, säkert och inkluderande deltagande av barn, familjer, omsorgsgivare och organisationer i det civila samhället i utvecklingen, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av denna politik. Parlamentet betonar vikten av en sektorsövergripande strategi där alla berörda parter arbetar i partnerskap för att utveckla en integrerad strategi för att ta itu med ojämlikheter i barndomen genom att tillhandahålla tjänster för skydd av barn och familjevård, för vilka det mest behövs strukturella investeringar och effektiva offentliga utgifter, med hjälp av EU-medel och nationella medel.

⁽³³⁾ Europeiska kommissionen (2021): EU:s strategi för barnets rättigheter, s. 18.

⁽³⁴⁾ Europeiska kommissionen (2021): EU:s strategi för barnets rättigheter, s. 4.

⁽³⁵⁾ Detta motsvarar summan av siffrorna i norra, södra, västra och östra Europa. Internationella arbetsorganisationen, 2021, Child labour statistical profile: Europe and Central Asia.

3. Europaparlamentet betonar att politiken för social inkludering måste möjliggöra barns allmänna utveckling och förverkligandet av varje barns potential i förhållande till deras fysiska hälsa och välbefinnande, sociala färdigheter, känslomässiga utveckling, kommunikationsförmåga, allmänna kunskaper och kognitiva och språkliga utveckling.

4. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet i form av tillsvidareanställningar och innovativa arbetsformer med starka arbetstagarrättigheter, baserade på anständiga och rättvisa löner och anständiga arbetsvillkor som garanterar tillgång till socialt skydd, arbetarskydd och hälsoskydd, och robusta kollektivförhandlingar som en avgörande mekanism för att representera och försvara arbetstagarnas rättigheter. Parlamentet anser att dessa åtgärder också är nödvändiga för att göra yrken inom vård- och omsorgssektorn och den sociala sektorn mer attraktiva och hantera den nuvarande bristen på arbetskraft. Parlamentet understryker vikten av att garantera balans mellan arbete och privatliv genom bland annat mamma-, pappa-, omsorgs- och föräldraledighet samt flexibla arbetsformer för föräldrar och omsorgsgivare, bland annat genom möjligheten till förkortad arbetstid.

5. Europaparlamentet betonar att störningarna i skolgången under covid-19-krisen förvärrade ojämlikheten i fråga om lärande. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att inrätta ytterligare korta utbildningsprogram, såsom sommarskolor eller handledning, för att minska de nuvarande klyftorna i fråga om lärande, med särskild inriktning på barn från utsatta hushåll. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att inkludera digitala färdigheter i läroplanerna för alla utbildningsinstitutioner och att tillhandahålla nödvändig utbildning och utrustning för lärare och elever. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera barns rättigheter och skydd i kristider, särskilt fortsatt tillgång till grundläggande tjänster. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att bedöma effektiviteten hos de åtgärder som vidtagits under tidigare kriser för att förbereda en rad åtgärder som kan aktiveras, skraddarsys och målinriktas i händelse av nya kriser, med tanke på att vissa av de åtgärder som vidtagits under pandemin (såsom arbete hemifrån, onlineundervisning och social omsorg/rådgivning), även om de var nödvändiga vid den tidpunkten, visade sig ha en negativ inverkan när det gäller främjandet av social inkludering av barn och deras familjer.

6. Europaparlamentet erkänner den avgörande roll som familjeförmåner och barnbidrag spelar, särskilt för utsatta hushåll, som en del av rättvisa och inkluderande sociala trygghetssystem, som måste anpassas till de olika familjearrangemangen och ge snabb tillgång till socialt skydd och lämpligt stöd för alla, inbegripet flykting- och migrantbarn och deras familjer, i enlighet med medlemsstaternas praxis. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka medvetenheten om rätten till sociala förmåner, förenkla de administrativa förfarandena och underlätta tillgången till dessa, för att ta itu med det låga utnyttjandet och samtidigt bekämpa stigmatisering och stereotyper när det gäller fattigdom.

7. Europaparlamentet uppmanar EU:s budgetmyndigheter att dra nytta av den kommande halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027 för att stärka och bättre utnyttja ESF+, Europeiska regionala utvecklingsfonden, fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt, asyl-, migrations- och integrationsfonden, InvestEU samt faciliteten för återhämtning och resiliens, i syfte att stärka strukturpolitiken och det sociala stödet till barn och familjer, samtidigt som fattigdomens sektorsövergripande karaktär beaktas. Parlamentet upprepar sina upprepade krav på en brådskande ökning av finansieringen av barngarantin, med en särskild budget på minst 20 miljarder EUR för perioden 2021–2027. Parlamentet insisterar på att denna budget ska bli en del av den reviderade fleråriga budgetramen och den förstärkta ESF+. Parlamentet uppmanar kommissionen att tillgängliggöra, och medlemsstaterna att till fullo utnyttja, alla tillgängliga resurser för att effektivt genomföra barngarantin, inbegripet ESF+, ReactEU och faciliteten för återhämtning och resiliens. Parlamentet betonar att användningen av dessa medel bör vara transparent och att det civila samhället och berörda parter ska involveras i planeringen, genomförandet och utvärderingen. Parlamentet upprepar sin uppmaning till alla medlemsstater att avsätta minst 5 % av sina medel för ESF+ till riktade åtgärder och strukturreformer för att bekämpa barnfattigdom. Parlamentet betonar att detta tröskelvärde endast är ett minimum och att medlemsstaterna uppmanas att använda en större andel av ESF+ för att bekämpa barnfattigdom.

8. Europaparlamentet betonar att det nödvändiga utrymmet för viktiga sociala investeringar för att genomföra principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnå målen för minskning av barnfattigdom alltid bör säkerställas i medlemsstaternas planerade finanspolitiska anpassningar.

9. Europaparlamentet betonar att EU-medel är komplexa att förvalta, vilket gör dem otillgängliga för organisationer med färre tekniska resurser. Parlamentet betonar att mer flexibla och förenklade förvaltningsförfaranden och investeringar i tekniskt bistånd nära där det behövs kan bidra till att ge människor och fler organisationer som stöder barn och ungdomar egenmakt. Parlamentet understryker att enligt förordningen om ESF+ ⁽³⁶⁾ måste medfinansieringssatsen för att stödja dem som har det sämst ställt vara 90 %, vilket bör underlätta tillgången till denna finansiering för program och åtgärder som utformats för att hjälpa dessa befolkningsgrupper att undkomma fattigdom.

10. Europaparlamentet betonar att en universell och långsiktig politik ger ett bättre skydd mot de många orsakerna till fattigdom och socialt utanförskap genom att tillhandahålla strukturella åtgärder som vid behov kan kompletteras med riktade stödåtgärder som är omedelbara, av engångskaraktär eller tillfälliga och som bidrar till att stärka familjernas motståndskraft och självständighet och tillgodose deras barns behov.

11. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ägna större uppmärksamhet åt allmän tillgång till offentliga tjänster i avlägsna regioner för att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och erbjuda lika tillgång till utbildning, infrastruktur och hälso- och sjukvård av god kvalitet för alla barn.

12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra lagstiftning som skyddar eller stärker mödrars, faders och föräldrars rättigheter, som möjliggör en effektivare balans mellan arbete och privatliv och en jämnare fördelning av omsorgs- och hushållsarbete och som gör det möjligt för kvinnor att återgå till arbetet efter graviditet och mammaledighet och ger tillräcklig tid och lämpliga arrangemang för amning efter återgången till arbetet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa strukturella investeringar i lättillgängliga vårdinrättningar för att stärka en högkvalitativ hälsovård före och efter förlossningen. Parlamentet betonar att en förstärkning av denna lagstiftning har potential att i hög grad stärka kampen mot könsdiskriminering och lönediskriminering.

13. Europaparlamentet välkomnar kommissionens förslag till förordning om erkännande av föräldraskap mellan medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar rådet att snabbt anta den. Parlamentet påminner om att fragmenteringen av föräldrars rättigheter i EU utgör en ekonomisk, rättslig och känslomässig börda för barn och deras familjer och strider mot principen om barnets bästa.

14. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att inrätta rådgivningsstrukturer för att stödja familjer och säkerställa barns tillgång till rättslig prövning. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja en familjeinriktad barnpolitik och familjeinriktade barninsatser, med beaktande av familjernas behov och önskemål, som ett sätt att stärka sammanhållningen i samhället.

15. Europaparlamentet betonar att barnfattigdom och socialt utanförskap kräver antagandet av en livscykelstrategi som bidrar till att bryta den generationsöverskridande fattigdomscykeln och återspeglar de olika behoven i den tidiga barndomen samt barns och ungdomars behov, genom att mäta antalet berövanden som varje barn är drabbat av samtidigt, så att man kan fastställa vilka barn som har det sämst ställt, och mäta inte bara ekonomisk fattigdom, utan även flerdimensionella deprivationer. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att identifiera barn som löper större risk att drabbas av fattigdom och socialt utanförskap och som påverkas av levnadskostnadskrisen, inbegripet barn i de mest utsatta situationerna, för att säkerställa deras effektiva och kostnadsfria tillgång till viktiga tjänster av hög kvalitet, såsom förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och skolbaserade aktiviteter, hälso- och sjukvård samt till en hälsosam måltid varje skoldag och effektiv tillgång till hälsosam kost och lämpliga bostäder. Parlamentet uppmanar kommissionen att utan dröjsmål utarbeta en ambitiös EU-integrerad strategi för att bekämpa fattigdom.

⁽³⁶⁾ Parlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21).

16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inom ramen för den europeiska planeringsterminens årliga cykler för samordning av den ekonomiska politiken och socialpolitiken rekommendera reformer för att främja social inkludering och minska ojämlikheter genom att stärka de offentliga tjänsterna och involvera arbetsmarknadens parter på europeisk, nationell och regional nivå i utformningen och genomförandet av nationella reformprogram, landsrapporter och landsspecifika rekommendationer. Parlamentet efterlyser övervakning av utvecklingen av indikatorerna för barnfattigdom, som en del av den europeiska planeringsterminen, så att alla medlemsstater kan få tillräcklig information för att ta itu med detta problem. Parlamentet betonar dessutom att nedskärningar i offentliga tjänster har undergrävt sociala rättigheter och arbetstagarättigheter i vissa medlemsstater. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka investeringarna i tillgången och tillgängligheten när det gäller professionella omsorgstjänster som ett sätt att minska bördan för informella omsorgsgivare och säkerställa minimistandarder för kvalitet inom omsorgen. Parlamentet anser att otillräckliga investeringar i barnpolitiken utgör ett åsidosättande av internationella skyldigheter enligt konventionen om barnets rättigheter.

17. Europaparlamentet beklagar den låga ambitionsnivån för målen för att minska barnfattigdomen i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och noterar att detta inte kommer att vara tillräckligt för att lyfta alla utsatta barn ur fattigdom. Parlamentet betonar att effekterna av covid-19, kriget i Ukraina och levnadskostnadskrisen kräver ännu ambitiösare mål. Parlamentet beklagar att endast 19 medlemsstater har fastställt nationella mål för minskning av barnfattigdomen fram till 2030. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att anta ambitiösa mål för att minska barnfattigdomen i syfte att utrota den.

18. Europaparlamentet betonar behovet av att införa en ram för social konvergens inom den europeiska planeringsterminen för att upptäcka och korrigera sociala obalanser samtidigt som man utvärderar barnpolitiken och säkerställer ett effektivt genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, inbegripet ett system med en resultatavtala. Parlamentet begär att resultatet av arbetet med ramen för social konvergens återspeglas i de landsspecifika rekommendationerna.

Kraftfull offentlig politik för att minska ojämlikheten

19. Europaparlamentet betonar, med tanke på svårigheterna att få tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg i hela unionen, behovet av ökade investeringar i inkluderande förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet, utan att försumma barn i åldrarna 0–3 år och barn från ekonomiskt och socialt missgynnade familjer, och därmed skapa eller stärka offentliga och universella insatser redan i början av utbildningsprocessen och garantera lika villkor och lika tillgång till utbildning för alla. Parlamentet betonar att det måste finnas ett tillräckligt stort antal barnomsorgstjänster som är tillgängliga på lika villkor i hela EU. Parlamentet beklagar rådets nedgradering av kommissionens förslag om att se till att minst 50 % av barnen under tre år kan delta i förskoleverksamhet och barnomsorg till 45 %.

20. Europaparlamentet betonar behovet av att förbättra kvaliteten på förskoleverksamhet och barnomsorg genom tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser och lämplig pedagogisk utbildning av personal med kunskap om barnpsykologi och barnkronobiologi för att säkerställa barnens övergripande utveckling. Parlamentet betonar att medlemsstaterna, för att möjliggöra denna förbättring, måste se till att dessa anställda har anständiga löner och möjligheter till karriärutveckling.

21. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att underlätta tillgången till förskoleverksamhet och barnomsorg, till exempel genom att informera föräldrar om tillgängliga platser eller hjälpa utsatta familjer med administrativa förfaranden, och att anpassa dessa tjänster till verkligheten på arbetsmarknaden. Parlamentet påminner om medlemsstaternas skyldighet att säkerställa allmän tillgång till offentlig barnomsorg. Parlamentet konstaterar att när denna tillgång inte är tillräcklig bör privata, hembaserade och samarbetsbaserade faciliteter kunna komplettera offentliga tjänster för förskoleverksamhet och barnomsorg, förutsatt att de till fullo uppfyller samma kvalitetsstandarder för barns allmänna utveckling.

22. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att alla barn har tillgång till formell och icke-formell, offentlig, inkluderande och högkvalitativ utbildning, inbegripet fritidsaktiviteter i alla åldrar, för att främja deras känslomässiga, sociala, kognitiva och fysiska utveckling. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att fastställa ett lämpligt förhållande mellan lärare och elever, med en behovsbaserad utformning, som skyddar barns säkerhet och välbefinnande, maximerar utbildningssystemens inverkan när det gäller att skapa lika möjligheter och bryta cyklerna med utanförskap mellan generationerna.

23. Europaparlamentet betonar vikten av investeringar i offentlig och kostnadsfri utbildning som säkerställer en individualiserad strategi för barn som tillhör mer utsatta sociala grupper. Parlamentet betonar att en sådan strategi bör utvecklas i samarbete mellan lärare, socialarbetare, utbildningsspecialister, familjer och samhällen. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att bekämpa segregering i skolan och att utveckla politik, strategier och verktyg för att främja inkluderande utbildning. Parlamentet noterar att det i mycket begränsade och specifika situationer, såsom vid allvarlig funktionsnedsättning, kan finnas ett behov av att erbjuda barn specialiserade klasser eller skolor, men betonar samtidigt att dessa åtgärder bör vara en sista utväg på grund av den risk för diskriminering och utanförskap som följer av specialiserade klasser eller skolor. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att särskilt säkerställa tillgång till inkluderande utbildning av hög kvalitet för alla personer med funktionsnedsättning för att ta itu med de svårigheter som drabbar dem.

24. Europaparlamentet framhåller erfarenheterna i vissa medlemsstater som ser till att läroböcker och undervisningsmaterial samt skolskjuts, hälsosamma måltider, studie- och kulturutflykter samt övervakning tillhandahålls kostnadsfritt. Parlamentet rekommenderar att detta system utvidgas till att omfatta alla medlemsstater som ett sätt att garantera lika tillgång till utbildning och som ett viktigt medel för ekonomiskt stöd till de mest utsatta familjerna. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att utbyta bästa praxis om dessa erfarenheter och program. Parlamentet rekommenderar att medlemsstaterna ger tillgång till hälsosamma och kostnadsfria skolmåltider åtminstone för barn i utsatta situationer, utan stigmatisering eller direkt eller indirekt diskriminering. Parlamentet betonar att behövande barn också bör få motsvarigheten till en kostnadsfri måltid de dagar de inte går i skolan.

25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera allmän tillgång till offentlig och överkomlig hälso- och sjukvård av god kvalitet för mödrar, nyfödda och barn, inbegripet primärt förebyggande, immuniseringsprogram och primärvård, tillgång till diagnos, behandling och rehabilitering och tillgång till det mest diversifierade utbudet av specialiserad medicinsk och terapeutisk behandling, garantera kvinnor rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, mödravård och hembesök före och efter förlossningen och säkerställa tillgång till familjeläkare, sjuksköterskor, tandläkare, nutritionister, logopedier, ögonläkare, familjerådgivning och psykologer och andra specialister på psykisk hälsa, oavsett föräldrarnas etniska, sociala eller administrativa status. Parlamentet framhåller värdet av att vaccinera barn och behovet av att bekämpa grogrunderna till felaktig information när det gäller fördelarna med vaccination. Parlamentet är oroat över den ihållande bristen på läkemedel för barn och uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att säkerställa tillräcklig produktion och lagring av viktiga läkemedel för pediatrik primärvård.

26. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att upprätta partnerskap mellan utbildning, hälso- och sjukvård och sociala tjänster för att underlätta tillgången till omsorg och stöd för barn som behöver det, till exempel genom att tillhandahålla systematiska hörsel- och syntester för barn direkt i skolan. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att underlätta ett informationsutbyte mellan olika social-, utbildnings- och hälsovårdstjänster om barns utvecklingsbehov med föräldrarnas samtycke på förhand, samtidigt som man säkerställer respekten för barns och deras familjers rätt till integritet och barnets bästa.

27. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att korrekt utforma, finansiera och genomföra nationella strategier för att säkerställa att barn och deras familjer har tillgång till hälsosamma livsmedel till överkomliga priser. Parlamentet påminner om att den fortsatt begränsade tillgången till färska och hälsosamma livsmedel till överkomliga priser ger upphov till hälsoproblem, särskilt för låginkomsthushåll och utsatta personer som bor i områden med dåliga förbindelser och dålig service. Parlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att inkludera hälsosam kost i sina folkhälsostراتيجier genom att uppmantra till diversifierad kost och, vid behov, kosttillskott, för att skydda barn från de negativa effekterna av malnutrition eller undernäring. Parlamentet efterlyser åtgärder för att stimulera tillgången till hälsosamma livsmedel till överkomliga priser och samtidigt motverka att barn och ungdomar konsumerar sockerrika och feta livsmedel och drycker.

28. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa och stärka ett smidigt samarbete och tillräckligt ekonomiskt stöd till särskilda icke-statliga organisationer för livsmedelsbistånd, samt att stärka samarbetet med relevanta strukturer i den offentliga och privata sektorn för att mer effektivt rikta in sig på de ekonomiska konsekvenserna av den nuvarande krisen och bättre stödda drabbade familjer. Parlamentet betonar behovet av att snarast uppmärksamma den aktuella livsmedelsbiståndskrisen som drabbar både relevanta strukturer och ekonomiskt utsatta familjer och deras barn. Parlamentet inbjuder medlemsstaterna att utbyta kunskap och erfarenheter om stöd till föräldrars sysselsättning genom EU:s program för ömsesidigt lärande.

29. Europaparlamentet anser att psykologiska problem som uppstår till följd av fattigdom och socialt utanförskap inte har beaktats tillräckligt i kommissionens strategi för psykisk hälsa och nationella handlingsplaner. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att stödja familjer i utsatta situationer genom individanpassade och skräddarsydda sociala tjänster samt stöd för psykisk hälsa och psykosocialt stöd.

30. Europaparlamentet noterar kommissionens meddelande av den 11 maj 2022 "Ett digitalt decennium för barn och ungdomar: den nya europeiska strategin för ett bättre internet för barn", och efterlyser en övergripande politik som syftar till att skydda barns psykiska hälsa från överexponering för och överkonsumtion av onlineinnehåll.

31. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att aktivt främja amning, i linje med WHO:s rekommendationer.

32. Europaparlamentet välkomnar strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 som ett konkret sätt att säkerställa lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning och deras fulla deltagande i samhället. Parlamentet betonar behovet av att se till att vederbörlig hänsyn tas till funktionsnedsättning vid utformning, genomförande och övervakning av EU:s politik och initiativ, särskilt de hinder och utmaningar som barn ställs inför. Parlamentet uppmanar kommissionen att påskynda sitt förslag ⁽³⁷⁾ till en ram för högkvalitativa sociala tjänster för personer med funktionsnedsättning och att se till att denna ram också förbättrar tillgången till högkvalitativa sociala tjänster för barn med funktionsnedsättning och barn till föräldrar med funktionsnedsättning. Parlamentet betonar att barn i behov av omsorg och med funktionsnedsättning och/eller kognitiva störningar behöver särskilda och riktade åtgärder, särskilt i kristider, samt särskilda utbildnings- och omsorgstjänster för att motverka ojämlikhet och bristande social inkludering.

33. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att utveckla särskilda åtgärder för att stödja föräldrar med funktionsnedsättning och föräldrar till barn med funktionsnedsättning och att säkerställa tillgänglig information om det stöd som finns tillgängligt för dem. Parlamentet noterar fördelarna med familjeinriktade insatser under den tidiga barndomen och uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att integrera dem i alla relevanta politikområden, såsom politiken för skydd av barnets rättigheter och av personer med funktionsnedsättning, och att främja ett utbyte av information och bästa praxis om detta. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att införliva funktionsnedsättningsperspektivet och på ett meningsfullt sätt samråda med personer med funktionsnedsättning och med de organisationer som företräder dem vid planeringen av åtgärder för att säkerställa en adekvat levnadsstandard och socialt skydd för personer med funktionsnedsättning, särskilt i kris- och omställningstider.

34. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att effektivisera de sociala tjänsterna och det sociala skyddet, bland annat genom att ta itu med bristen på arbetstagare och investera i deras yrkesmässiga utveckling genom utbildningsmöjligheter samt säkerställa tillräckliga löner och anständiga arbetsvillkor.

35. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att i största möjliga utsträckning utnyttja den europeiska barngarantin som en social insats som underlättar social integration och inkludering av barn och familjer som lider av fattigdom och socialt utanförskap, särskilt barn från identifierade målgrupper och i de mest avlägsna områdena. Parlamentet betonar att de tillgängliga medlen är klart otillräckliga för att åtgärda de befintliga strukturella problemen, som har förvärrats av den kumulativa effekten av successiva kriser och bristen på offentliga investeringar. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka investeringarna och stärka systemen för skydd av barn och socialtjänsten, så att barngarantin snabbt kan genomföras i samband med nya kriser och det växande antalet ⁽³⁸⁾ behövande barn.

⁽³⁷⁾ Europeiska kommissionen, maj 2022, "Check progress on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities".

⁽³⁸⁾ Rädda Barnen Europa, 2023, "Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do".

36. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till de medlemsstater som ännu inte har offentliggjort sin nationella handlingsplan inom ramen för den europeiska barngarantin att göra detta, så att behövande barn kan dra nytta av den utan dröjsmål. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att regelbundet se över och uppdatera sina nationella handlingsplaner, fullgöra sitt politiska åtagande med omfattande ambitiösa åtgärder och införa övervaknings- och utvärderingssystem genom att fastställa tydliga, sektorsövergripande och jämförbara mått, investera i effektiv och ändamålsenlig datainsamling och mer specifika mål och återspegla barngarantins mål. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa samstämdhet och synergier mellan den europeiska barngarantin som en strategi mot fattigdom och den förstärkta ungdomsgarantin som en aktiv arbetsmarknadspolitik, för att täcka hela åldersspannet från födsel till vuxenliv.

37. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka det sociala stödet som särskilt riktar sig till föräldrar som är arbetslösa eller som hamnat i fattigdom fast de förvärvsarbetar, särskilt genom en garanterad minimiinkomst. Parlamentet uppmanar kommissionen att, med respekt för subsidiaritetsprincipen, föreslå ett ramdirektiv om minimiinkomst som fastställer gemensamma minimistandarder och metoder för att garantera tillgängliga, möjliggörande och tillräckliga minimiinkomstsystem.

38. Europaparlamentet framhåller rätten till anständiga, inkluderande, energieffektiva och högkvalitativa bostäder till överkomliga priser som tillgodoser barns och deras familjers behov och säkerställer deras välbefinnande, integritet och livskvalitet. Parlamentet beklagar bostadspolitik som driver ut familjer ur städerna i flera medlemsstater, och som snedvrider sociala mekanismer och försvagar de primära stödnätverken, vilket ökar barns utanförskap. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att främja en offentlig bostadspolitik som tar itu med fastighetsspekulation, investera i subventionerade och hållbara bostäder och garantera rätten till detta. Parlamentet uppmanar kommissionen att utarbeta en ambitiös plan för att tillgodose alla EU-medborgares bostadsbehov, stödja utvecklingen av subventionerade bostäder och samtidigt göra bostadssubventionerna mer tillgängliga och utrota hemlöshet senast 2030 genom förebyggande och bostadsinriktade strategier. Parlamentet påminner om att det försämrade bostadsbeståndet – som påverkar energieffektiviteten – och stigande energipriser gör barn och deras familjer sårbara.

39. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att bedöma effekterna av inflationen och de ökade levnadskostnaderna för de olika socioekonomiska grupperna i syfte att ta fram riktade åtgärder för de mest utsatta hushållen, särskilt när det gäller livsmedel, energi, transport, internetkonnektivitet och andra nödvändiga varor, med beaktande av barn- och jämställdhetsperspektivet, i syfte att minska effekterna av de ökade levnadskostnaderna för barn och deras familjer och motverka dem ekonomiskt. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta fram riktade åtgärder för att hantera dessa effekter och underlätta anpassningen av sociala förmåner och löner till inflationen.

Kampen mot diskriminering och socialt utanförskap

40. Europaparlamentet fördömer alla former av våld, övergrepp, utnyttjande och vanvård, även på nätet, när det gäller barn, liksom våld mot kvinnor, våld i hemmet och könsrelaterat våld. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att utveckla, stärka och genomföra integrerade system för förebyggande och skydd av barn och andra offer i syfte att utrota våld, övergrepp, utnyttjande och vanvård. Parlamentet understryker att dessa system bör utvecklas i samarbete med alla relevanta offentliga tjänster (inklusive skolor och hälso- och sjukvårdsinstitutioner), för att möjliggöra snabba insatser som skyddar och stärker barn och främjar deras bästa. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ägna särskild uppmärksamhet åt våld bland barn, inbegripet nätvåld och mobbning, samt att utbyta bästa praxis på detta område, i syfte att utveckla effektiva åtgärder för att förhindra negativa konsekvenser för barn.

41. Europaparlamentet fördömer alla former av diskriminering. Parlamentet betonar att diskriminering får direkta återverkningar för barn och deras familjer genom att den hämmar deras tillträde till arbetsmarknaden, bostäder och grundläggande tjänster. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka allmänhetens medvetenhet för att få ett slut på stigmatiseringen, stereotypiseringen och det sociala utanförskapet när det gäller barn och familjer i utsatta situationer, så att människor förstår att familjer inte alltid har kontroll över de omständigheter som gör dem sårbara.

42. Europaparlamentet beklagar djupt att fattigdomscykeln i romska familjer ofta leder till att romska barn blir överrepresenterade på institutioner för socialt skydd jämfört med icke-romska barn. Parlamentet framhåller att romska barn och deras familjer ofta är de första som drabbas i kristider. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att vid genomförandet av barngarantin ägna särskild uppmärksamhet åt de unika utmaningar som romska barn står inför, som ofta upplever extrem fattigdom, utanförskap och diskriminering på alla områden i livet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att prioritera effektiva åtgärder och särskilda insatser för att förbättra familjens status och barns levnadsvillkor, hälsa och välbefinnande samt tidigt lärande och för att främja ett lyhört föräldraskap i genomförandet av EU:s strategiska ram för romer.

43. Europaparlamentet betonar behovet av att investera i stöd och uppföljning för flykting- och migrantbarn, särskilt ensamkommande och statslösa barn och deras familjer, och att säkerställa tillräckliga och kvalificerade omsorgsgivare, mottagningsanläggningar av hög kvalitet och välkomnande samhällen, i syfte att minska ojämlikheten och främja social inkludering av barn och deras familjer. Parlamentet betonar behovet av att se till att all politik och alla beslut i fråga anpassas till EU:s strategi för barnets rättigheter. Parlamentet rekommenderar att man inom inkluderingsprocessen för ensamkommande barn och unga asylsökande minimerar institutionalisering.

44. Europaparlamentet rekommenderar medlemsstaterna att utveckla en proaktiv socialpolitik för att ta itu med de bakomliggande orsakerna till institutionalisering av barn och se till att barn inte institutionaliseras på grund av fattigdom och utanförskap. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att institutionalisering av barn och ungdomar endast sker som en sista utväg och att investera för att placera barn och ungdomar i alternativa omsorgssystem för att underlätta övergången från institutionsomsorg till familje- och samhällsbaserad omsorg, med full respekt för de skyldigheter som fastställs i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, FN:s konvention om barnets rättigheter och andra viktiga människorättsinstrument.

45. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ägna särskild uppmärksamhet åt problemen med barnarbete i Europa och att utvärdera den potentiella inverkan på barnarbete som orsakas av budgetnedskärningar inom utbildning, socialpolitik och stöd till familjer. Parlamentet välkomnar i detta avseende rekommendationerna⁽³⁹⁾ om att utrota orsakerna till barnarbete. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera att arbetsinspektionen har tillräckliga resurser för att samla in uppgifter, övervaka barnarbete och vidta förebyggande och avhjälpan åtgärder.

46. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att aktivt delta i kampen mot handel med barn för alla typer av utnyttjande, som arbete, tvångsåktenskap, olaglig adoption, brottslig verksamhet och sexuell exploatering.

Varje barns rätt till en ren, hälsosam och hållbar miljö, deltagande och lek

47. Europaparlamentet betonar att miljöförändringar och klimatförändringar har en oproportionerligt stor inverkan på låginkomstgrupper, vilket följaktligen leder till fler hälsorelaterade problem, lägre förväntad livslängd och färre levnadsmöjligheter för barn. Parlamentet betonar vikten av att anpassa boende-, omsorgs- och utbildningsinrättningar till klimatrelaterade nödsituationer och av att integrera en barnmedveten strategi för detta problem, inbegripet dessa inrättnings deltagande i relaterad verksamhet och förvärvande av de färdigheter som krävs för klimatomställningen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta hänsyn till ovanstående när de utarbetar sina planer för anpassning till och begränsning av klimatförändringarna, genom att inkludera särskilda lösningar för barn och ungdomar, säkerställa att rätten till en säker, trygg och ren miljö respekteras och säkerställa medvetenhet bland de yngre generationerna.

48. Europaparlamentet betonar rätten till kultur, idrott och fritid samt tillgång till öppna områden och en hälsosam miljö för alla barn, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att främja lämpliga fritidsaktiviteter som gör det möjligt för alla barn, oavsett socioekonomisk bakgrund och familjesituation, att göra något fysiskt och psykiskt stimulerande efter skolan och på loven. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att använda tillgängliga EU-medel för att främja lika deltagande av barn från missgynnade hushåll i fritidsaktiviteter. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att införa en politik som ger föräldrar möjlighet att stödja sina barn utanför barnomsorgen under hela deras barndom, särskilt under den tidiga barndomen.

⁽³⁹⁾ ILO–UNICEF, 2021, "Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward".

49. Europaparlamentet betonar vikten av en förstärkt EU-strategi för idrott som uppmuntrar barn och ungdomar att delta i idrott och fysisk träning, oavsett socioekonomisk bakgrund, och att tillbringa tid utomhus oavsett ålder och träningsnivå. Parlamentet betonar idrottens centrala roll för att förbättra hälsoresiliensen och förebygga kroniska sjukdomar hos barn. Parlamentet upprepar att lagidrott är en drivkraft för social inkludering.

50. Europaparlamentet rekommenderar att kommissionen och medlemsstaterna utarbetar riktlinjer för att stödja barns deltagande i den politiska beslutsprocessen genom att inrätta mekanismer som främjar barns deltagande i beslutsfattande som påverkar deras liv och för att göra det möjligt för och uppmuntra barn att uttrycka välgrundade åsikter och se till att dessa åsikter återspeglas i de viktigaste beslut som påverkar dem.

51. Europaparlamentet rekommenderar kommissionen och medlemsstaterna att i sin barnpolitik eller politik som påverkar barn betona rätten till lek och fritidsaktiviteter som ett strukturellt inslag i barns allmänna utveckling, genom att inrätta infrastruktur och program som återspeglar vikten av denna rättighet.

◦
◦ ◦

52. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.
